

Принцип шести рівнів дає змогу теоретично оцінити та проаналізувати події в межах ієрархії видів діяльності на підприємстві.

Принцип повного охопту в часі оптимізує процес економічного убезпечення та робить його неперервним й багатократним у часі, що значно підвищує надійність економічної безпеки підприємства.

Література

1. **Основы экономической безопасности** (Государство, регион, предприятие, личность) / под ред. Е.Л. Олейникова. – М. : Изд-во "Интел-Синтез", 1997. – 138 с.
2. **Стратегии бизнеса** : справочник / под ред. Г.Б. Клейнера. – М. : Изд-во КОНСЭКО. 1998. – 288 с.
3. **Гапоненко В.Ф.** Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы / В.Ф Гапоненко, А.Л. Беспалько, А.С. Власков. – М. : Изд-во "Ось-89", 2007. – 208 с.
4. **Грунин О.А.** Экономическая безопасность организации / О.А. Грунин, С.О. Грунин. – СПб. : Изд-во "Питер", 2002. – 160 с.
5. **Ортинський В.Л.** Економічна безпека підприємств, організацій та установ : навч. посібн. / В.Л. Ортинський, І.С. Керницький, З.Б. Живко та ін. – К. : Вид-во "Правова єдність", 2009. – 544 с.
6. **Половнев К.С.** Механизм обеспечения экономической безопасности промышленного предприятия : дисс. ... канд. экон. наук. – Екатеринбург, 2002. – 177 с.
7. **Судоплатов А.П.** Безопасность предпринимательской деятельности / А.П. Судоплатов, С.В. Лекарев. – М. : Изд-во ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 382 с.

Уразалиев Р.М., Васильцев Т.Г. Обобщение концептуальных основ экономической безопасности предприятия

Рассмотрена сущность и трактовки понятия экономической безопасности, основные принципы ее обеспечения. Сформированы три принципа экономического ограждения, которые совокупно делают процесс ограждения сплошным и непрерывным, таким образом, при их соблюдении ни одно важное событие не должно остаться без внимания.

Ключевые слова: экономическая безопасность, правовая база, предпринимательство, материальные ресурсы.

Urazaliyev R.M., Vasylytsyn T.G. Generalization of enterprise economic security conceptual basis

Examined nature and available treatment of economic security definitions, basic principles of its security. Three principles of economic protection, which in common do the process of protection continuous and continuous, are formed, thus, for their observance none is important an event must not remain regardless.

Keywords: economic security, legal base, enterprise, financial resources.

УДК 378

Здобувач В.В. Євчук – Ужгородський НУ

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Проаналізовано проблеми розвитку інноваційної діяльності та запропоновано шляхи підвищення конкурентоспроможності аграрних підприємств, обґрунтовано їх ефективність. Здійснення інноваційної діяльності підприємствами аграрної сфери дасть змогу підвищити рівень їх конкурентоспроможності та покращити ефективність виробничо-господарської діяльності загалом.

Ключові слова: інноваційна діяльність, конкурентоспроможність підприємств, аграрний сектор.

Вступ. На сучасному етапі розвитку агропромислового комплексу, поряд із багатьма іншими, існує проблема ресурсного забезпечення підприємств. Проте йдеться не лише про матеріальний аспект цього питання, тобто про зростання інвестицій в агропродовольчий комплекс, але й про інтелектуальний, тобто про здійснення інноваційної діяльності аграрних підприємств. Інноваційна діяльність – це цілеспрямоване функціонування суб'єкта господарювання щодо створення, впровадження у виробництво та просування на ринок нових ефективних продуктів, науково-технологічних та організаційно-управлінських досягнень НТР, які дають прибуток.

Проблемам розвитку інноваційної діяльності на підприємствах аграрного сектору, їх конкурентоспроможності приділяли увагу П. Беленький, П. Березівський, М. Брик, А. Гайдучкий, О. Дацій, М. Дем'яненко, М. Зубець, М. Кісіль, М. Коденська, М. Корецький, М. Кропивко, В. Липчук, В. Месель-Веселяк, Г. Підлісецький, П. Саблук, М. Садиков, А. Чупіс, М. Шульський, В. Юрчишин та інші.

Мета роботи – дослідження необхідності активізації застосування інновацій у всіх ланках національного АПК та розроблення на цій основі відповідних пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Результати дослідження. Інноваційна діяльність підприємства забезпечує створення і поширення інновацій – нововведень у галузі техніки, технології, організації праці і управління, що засновані на використанні досягнень науки і передового досвіду, які задовольняють конкретну суспільну потребу. Саме інновації, стверджував М. Портер, здатні створювати конкурентні переваги підприємств [1].

Для України проблема розвитку інноваційної діяльності є надзвичайно актуальною, тому що проблема підвищення ефективності виробництва стоїть перед кожною підприємницькою структурою, оскільки переважна їх більшість утворена в процесі приватизації на базі колишніх державних підприємств. Проте варто зауважити, що інноваційний бізнес у країні дотепер розвинений слабо.

Треба зазначити, що майже всі підприємства працюють на застарілому обладнанні, а технології, котрі використовують у базових галузях, залишились на рівні досягнень науково-технічного прогресу 50-60-х років [2]. Навіть у відносно стабільних 2005-2007 рр. кількість інноваційно активних організацій, що здійснювали технологічні інвестиції, становило всього 0,4-0,5 % від їх загальної кількості. Для зіставлення можна сказати, що в США витрати на наукові дослідження, пов'язані з галузями сільського господарства, становлять близько 4 млрд дол., що не порівнюється з обсягом фінансування в Україні.

Основним засобом забезпечення конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери є інноваційні фактори, які зорієнтовані на досягнення ефективності об'єкта управління, що базуються на: законах ринкових відносин; законах організації виробничої діяльності; наукових підходах; принципах та методах управління застосування нововведень.

Для аграрних підприємств впровадження інновацій у виробництво – це насамперед:

- впровадження нових технологій виробництва сільськогосподарської сировини у рослинництві та тваринництві;
- застосування нових продуктивніших порід у тваринництві та нових сортів рослин у рослинництві, більш продуктивних та стійкіших до хвороб та несприятливих природно-кліматичних проявів;
- використання біотехнологій, що дають змогу отримати нові якісніші продукти, що мають оздоровчий та профілактичний ефект;
- застосування нових технічних засобів та технологій обробітку ґрунту, очищення та зберігання сировини;
- застосування енергоощадних технологій;
- застосування екологічних інновацій, які відповідно дають змогу підвищити врожайність культур, продуктивність худоби, мінімізувати втрати та забезпечити безпеку навколишнього середовища [3].

Метою інноваційної політики є впровадження інновацій у діяльність аграрних підприємств для забезпечення задоволення потреб замовників і оптимального завантаження виробництва. Інноваційна політика регламентує складну систему науково-технічної, маркетингової, управлінської, виробничої й економічної діяльності. Вона виражає відношення керівництва до інноваційної діяльності підприємств, визначає її напрямки, мету, функції і форми діяльності структурних підрозділів у галузі інновацій. Крім цього, у рамках інноваційної політики визначають стимули і методи управління мотивацією працівників, які займаються впровадженням інновацій [4].

Інноваційна політика аграрних підприємств повинна відбуватися в двох напрямках:

- 1) акцент на потребах ринку і споживачів, яким відповідає маркетингова політика підприємства;
- 2) концентрація на ресурсах, тобто досягнення у науковій і виробничій сферах, технологіях, управлінських механізмах, оптимізуючи цим самим використання матеріальних, трудових, фінансових та інформаційних ресурсів суб'єкта господарювання.

Під час здійснення інноваційної політики аграрним підприємствам потрібно враховувати, що вона матиме відчутний вплив на такі сфери його діяльності:

- здатність підприємства експериментувати та оцінювати нові ідеї у виробничому процесі;
- здатність підприємством контролювати процеси, які продовжуються змінами й інноваціями;
- спроможність підприємства передбачати проблеми та можливості, а також приймати стратегічні рішення, пристосовуючись до зовнішніх змін;
- готовність суб'єкта до ризику, що передбачає змогу здійснювати інвестиції в інноваційні продукти, навіть в умовах невизначеності, з метою покращення своєї діяльності.

Негативним явищем у здійсненні інноваційної політики вважають зниження інвестиційного потенціалу, і навпаки – його підвищення характеризується покращенням результативності діяльності аграрних підприємств. На збільшення чи зменшення показника впливають різні фактори, що показано на рис. Відповідно до наведеної схеми можна зробити висновок, що збільшення чи зменшення інноваційного потенціалу аграрних підприємств на пря-

му залежить від зовнішніх факторів, тобто від регулятивної ролі держави та ефективної регіональної політики щодо підтримки аграрного сектору.

Ефективність освоєння інновацій – це складна економічна категорія, що відображає вплив результатів науково-технічної і виробничої діяльності на процес, що забезпечує господарський і соціальний ефект, зниження екологічного навантаження [5]. Для того, щоб оцінити ефективність освоєння інновацій в аграрних підприємствах, варто скористатися показниками технологічної, економічної, соціальної та екологічної ефективності.

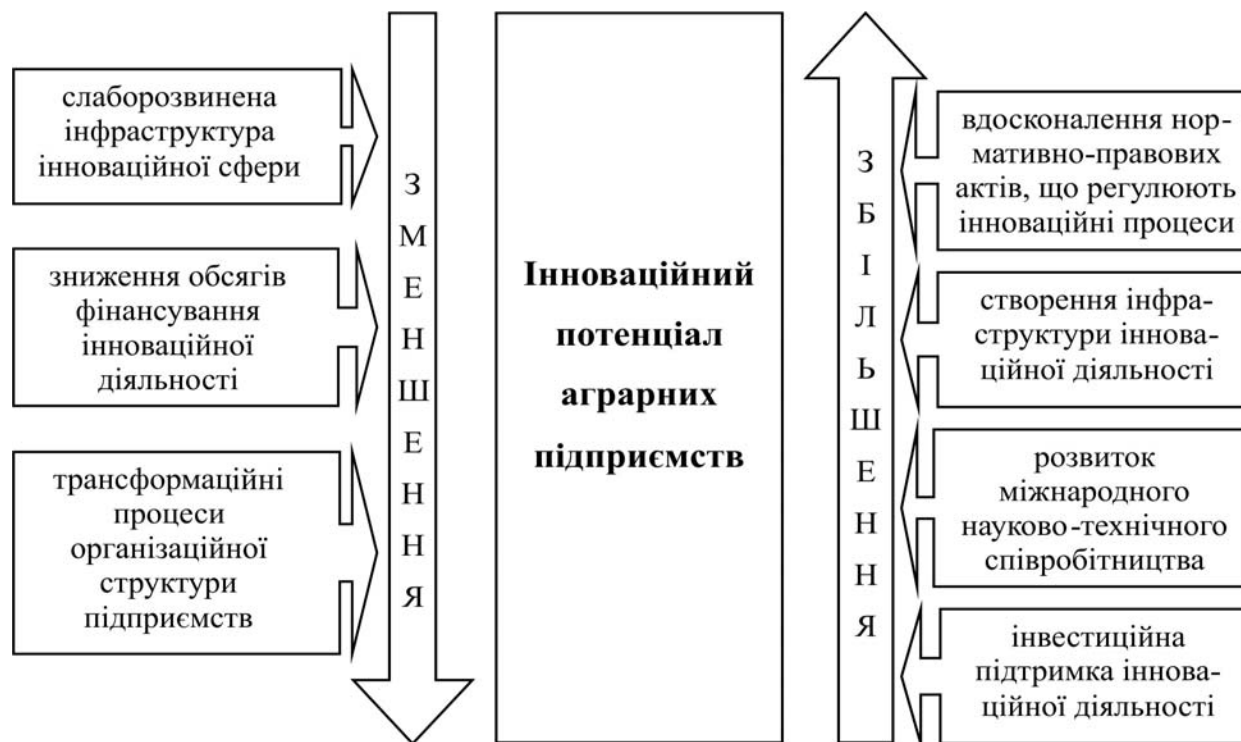

Рис. Фактори, що впливають на інноваційний потенціал аграрних підприємств

Таким чином, для того, щоб оцінити ефективність освоєння інновацій, потрібно застосовувати систему показників технологічної, економічної, соціальної і екологічної ефективності. Такий підхід гарантуватиме аграрному підприємству постійне одержання вичерпної інформації про стан і ефективність наявних інноваційних процесів.

Висновки. Отже, підведемо підсумок, що в аграрних підприємствах повинна забезпечуватися система формування стійких конкурентних переваг та підвищення конкурентоспроможності на основі комплексу інновацій у виробничій сфері. У найближчій та довготривалій перспективах врахування інноваційного чинника повинно бути однією з вирішальних умов подальшого розвитку суб'єктів господарювання в аграрній сфері.

Зрозуміло, що сьогодні є багато проблем теоретичного та прикладного характеру, які заважають ефективному й якісному розвитку підприємств. Проте такий підхід дасть змогу поєднати ефективність інноваційної господарської діяльності підприємств аграрної сфери, а отже, слугуватиме для досягнення стратегічних цілей підприємства. Тому здійснення інноваційної діяльності підприємствами аграрної сфери дасть змогу підвищити рівень їх конкурентоспроможності та покращити ефективність виробничо-господарської діяльності загалом.

Література

1. Портер М. Конкуренция : учебн. пособ. / М. Портер. – М. : Изд. дом "Вильямс", 2001. – 236 с.
2. Мартинюк В.М. Забезпечення конкурентоспроможності продукції шляхом здійснення інвестиційно-інноваційної діяльності / В.М. Мартинюк // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2005. – Вип. 207, т. II. – С. 441-449.
3. Нагірна Л.В. Інновації як умова формування конкурентних переваг підприємства / Л.В. Нагірна. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.rusnauka.com/2ANR010/Economics/55803.oc.htm>.
4. Лаврук В.В. Формування інноваційної політики аграрних підприємств / В.В. Лаврук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.udau.edu.ua/library.php?pid=1574>.
5. Лаврук В.В. Методика оцінки ефективності та аналізу інноваційної діяльності в сільському господарстві / В.В. Лаврук. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=192>.

Евчук В.В. Инновационная деятельность как фактор повышения конкурентоспособности предприятий аграрного сектора экономики

Проанализированы проблемы развития инновационной деятельности и предложены пути повышения конкурентоспособности аграрных предприятий, обоснована их эффективность. Осуществление инновационной деятельности предприятиями аграрной сферы даст возможность повысить уровень их конкурентоспособности и улучшить эффективность производственно-хозяйственной деятельности в целом

Ключевые слова: инновационная деятельность, конкурентоспособность предприятий, аграрный сектор.

Yevchuk V.V. Innovative activity as factor of increase of competitiveness of enterprises of agrarian sector of economy

The problems of development of innovative activity are analysed and the ways of increase of competitiveness of agrarian enterprises are offered, grounded their efficiency. Will give realization of innovative activity the enterprises of agrarian sphere possibility to promote the level of their competitiveness and improve efficiency of virobniche-gospodarskoy activity on the whole

Keywords: innovative activity, competitiveness of enterprises, agrarian sector.

УДК 331.522.4(477)

Ст. викл. О.О. Ильчук, канд. экон. наук;
студ. Я.Т. Пахольчак – Львівська КА

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ
ЗА УМОВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ ТА ШЛЯХИ ЇХ
ПОДОЛАННЯ**

Досліджено підходи до визначення сутності трудового потенціалу. Здійснено аналіз сучасної трудоворесурсної ситуації в Україні та визначено напрями подолання негативних тенденцій у цій сфері. Запропоновано шляхи врегулювання негативних тенденцій у розвитку трудових ресурсів в умовах світової фінансової кризи в Україні.

Ключові слова: трудові ресурси, трудовий потенціал, якість життя, рівень зайнятості, рівень безробіття, фінансова криза.

Постановка проблеми. Покращення показників якості життя населення України та наближення їх до європейських стандартів потребує інтенсивного розвитку економіки нашої держави на основі посилення її конкурентоспроможності. Динамічний соціально-економічний прогрес в Україні має базуватися передусім на розвитку та ефективному використанні найціннішого ресурсу підприємства – трудового потенціалу та посиленні його інноваційної активності.